

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ТЕОРІЇ

ПОЛІТОЛОГІЯ

методичний комплекс для студентів
ІЗО

Затверджено навчально-методичним
управлінням університету

Дніпро
2014

ПОЛІТОЛОГІЯ. Методичний комплекс для студентів ІЗО. / Б.О.Галь, О.В.Єгорова, М.В.Зенкін, Д.В.Колісник, А.В.Поух. – Дніпропетровськ: НГУ, 2015. – 42 с.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ "ПОЛІТОЛОГІЯ"	5
ПРОГРАМА КУРСУ "ПОЛІТОЛОГІЯ"	5
КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1.	7
КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2.	7
КОНТРОЛЬНА РОБОТА №3.	22
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ..	24
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ	25
ТЕСТИ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ.....	26
ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ	38
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	39

ПЕРЕДМОВА

Методичний комплекс призначений для студентів інституту заочного навчання. Він є складовою частиною розробленого кафедрою історії і політичної теорії комплексу навчально-методичної літератури і органічно пов'язаний з усіма навчальними посібниками з політології, виданими авторським колективом кафедри.

Методичний комплекс пропонує декілька моделей контрольних робіт для самостійної роботи різного рівня складності. Контрольні роботи вимагають застосування знань з усіх основних тем теоретичного курсу політології і готують студентів до складання іспиту. До методичного комплексу також входять теми, що виносяться на практичні заняття зі студентами.

Контрольні роботи розроблені на базі програми курсу "Політологія", який викладається студентам вузів четвертого рівня акредитації. При підготовці до іспитів студенти спираються на наведені в даному методичному комплексі програму курсу, екзаменаційні тести та питання.

Викладачі проводять індивідуальні консультації з питань навчального курсу, а також контрольної роботи згідно з графіком кафедри.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ "ПОЛІТОЛОГІЯ"

Змістовний модуль 1. Історія та теорія політичної науки

Тема 1. Ідейні джерела політології. Основні сучасні ідейно-політичні течії

Тема 2. Політологія як наука та навчальна дисципліна

Змістовний модуль 2. Політика як суспільне явище

Тема 3. Політика і політичне життя суспільства

Тема 4. Політична влада

Тема 5. Політичні режими.

Змістовний модуль 3. Інституалізовані форми політики

Тема 6. Політична система суспільства

Тема 7. Держава у політичній системі.

Тема 8. Правова держава та громадянське суспільство.

Тема 9. Політичні партії, партійні та виборчі системи.

ПРОГРАМА КУРСУ "ПОЛІТОЛОГІЯ"

Тема 1. Ідейні джерела політології.

Політичні ідеї країн Давнього Сходу, Греції, Риму. Політична думка епохи середньовіччя. Політичні вчення епохи Відродження. Політичні вчення епохи Просвітництва і Нового часу. Розвиток політичної думки в Росії. Політико-правова думка в Україні. Політичні концепції сучасної західної політології.

Тема 2. Політологія як наука і навчальна дисципліна.

Історія розвитку політичної науки. Об'єкт, предмет і структура політології. Методи, функції, категорії політології. Формування і розвиток політології в сучасній Україні.

Тема 3. Політика і політичне життя суспільства.

Еволюція концепції політики як соціальної реальності. Поняття, структура і функції політики. Суб'єкти і об'єкти політики. Цілі і засоби політики. Політичне життя суспільства. Взаємозв'язок політики з іншими сферами громадського життя (економіка, мораль, право, релігія).

Тема 4. Політична влада.

Основні концепції влади. Структура державної і політичної влади. Форми влади. Ресурси, джерела, засоби здійснення влади. Типологія влади. Принципи поділу влади. Легітимність влади.

Тема 5. Політичні режими.

Сутність і засади політичних режимів. Типологія політичних режимів. Різновиди і характеристика тоталітаризму. Різновиди і характеристика авторитарного політичного режиму. Типи і характеристика демократичного політичного режиму. Основні риси політичного режиму в Україні. Сутність й умови виникнення демократії. Історичні етапи розвитку форм демократії. Концепції демократії і їх відмінні риси. Сучасні концепції демократії. Форми демократії. Передумови і моделі демократизації суспільства.

Тема 6. Політична система суспільства.

Поняття і механізм функціонування політичної системи. Структура, функції політичних систем. Критерії класифікації і типологія політичних систем: тоталітарні, авторитарні й демократичні. Політичні системи в пострадянських державах. Специфіка політичної системи сучасної України. Політична реформа в Україні.

Тема 7. Держава в політичній системі.

Генезис, сутність і ознаки держави. Функції держави. Типологія держави. Форма держави: форма державного устрою, форма правління. Вищі органи державної влади. Моделі президентської влади і типи парламентаризму. Становлення державності сучасної України.

Тема 8. Правова держава та громадянське суспільство.

Поняття громадянського суспільства, його сутність, фактори становлення і розвитку. Відмінні риси і структура громадянського суспільства. Громадянське суспільство як основа демократичної, правової, соціальної держави. Концепції, сутність, принципи правової держави. Сутність соціальної держави. Формування громадянського суспільства та правової соціальної держави в Україні.

Тема 9. Політичні партії і партійні та виборчі системи.

Поняття й ознаки політичних партій. Сутність і структура політичних партій. Класифікація політичних партій. Сутність і різновиди партійних систем. Проблеми розвитку партійної системи в Україні. Сутність і принципи організації демократичних виборів. Сутність і моделі виборчих систем. Стадії виборчого процесу. Модель виборчої системи в Україні.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1.

Контрольна робота № 1 являє собою написання реферату за єдиною для усіх студентів темою: "Політичне життя і політичний устрій..." (однієї з держав сучасного світу) з його наступним захистом. Державу кожному студенту визначає викладач. Повторення тієї ж самої держави в одній групі не допускається.

Робота виконується за наступним планом:

1. Коротка довідка про державу та її роль у сучасному світі.
2. Характеристика конституції держави.
3. Схема вищих державних органів влади: їхнє формування, повноваження, структура.
4. Форма держави.
  - 4.1. Форма державного устрою.
  - 4.2. Форма правління.
  - 4.3. Тип політичного режиму.
5. Модель виборчої системи.
6. Голова держави.
7. Тип парламентаризму.
8. Основні політичні партії. Партійна система.
9. Основні громадські організації.
10. Правове положення особистості.
11. Тип політичної системи і її характеристика.
12. Список використаної літератури.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2.

Контрольна робота № 2 складається з 10 варіантів. Питання представлені у вигляді тестів, заповнення таблиць і теоретичних завдань. Запропонована модель носить частково пошуковий і дослідницький характер. Вона сприяє розвитку особистої активності студентів у процесі пізнання теорії і практики політичного життя суспільства. Варіант контрольної роботи № 2 визначається за останньою цифрою залікової книжки.

Варіант 1

1. Розкрийте зміст понять.

1.1. демократія	1.4. олігархія
1.2. політика	1.5. федерація
1.3. плюралізм	

2. Заповніть таблицю.

Структура державної влади	Джерела влади	Ресурси влади

3. Дайте характеристику демократичних політичних режимів. У яких державах вони мають місце?
4. Охарактеризуйте політичну систему сучасної України.
5. Використовуючи Конституцію держави чи інші джерела, порівняйте інститути президентської влади і визначте форму правління на основі наступних критеріїв.

№ п/п	Критерії	США	Україна
1.	Спосіб обрання президента (всенародне обрання, парламентом тощо)		
2.	Модель виборчої системи.		
3.	Співвідношення (поділ) посад глави держави і глави уряду.		
4.	Механізм формування уряду, призначення прем'єра.		
5.	Відповідальність уряду.		
6.	Стосунки президента з парламентом (право розпуску, право вето, імпічмент).		
7.	Ставлення президента до правлячої партії.		
8.	Інші повноваження президента.		
9.	Модель президентської влади.		
10.	Форма правління.		

6. Які з перерахованих партій відносяться до масових?

1. Республіканська партія США.
2. Лейбористська партія Великобританії.
3. Соціалістична партія Франції.
4. Комуністична партія України.
5. Християнсько-демократична партія Німеччини.

7. Вкажіть основні принципи демократичних виборів.

1. Багатопартійність.
2. Свобода вибору.
3. Прямі вибори.
4. Виборча система.
5. Загальне виборче право.
6. Таємне голосування.

8. Заповніть таблицю.

Країни	Форма державного устрою	Форма правління	Тип політичного режиму
Індія			
Росія			
Португалія			

Варіант № 2

1. Розкрийте зміст понять.

- 1.1. анархія
- 1.2. тоталітаризм
- 1.3. влада
- 1.4. консенсус
- 1.5. фракція

2. Заповніть таблицю.

Структура політичної влади	Форми влади	Типи легітимної влади за М.Вебером

3. Дайте характеристику авторитарних політичних режимів. У яких державах вони мають місце?

4. Сутність і різновиди сучасних політичних систем. Який тип політичної системи в Україні?

5. Використовуючи Конституцію держав чи інші джерела, порівняйте інститути президентської влади і визначте форму правління на основі наступних критеріїв.

№ п/п	Критерії	Польща	Угорщина
1.	Спосіб обрання президента (всенародне обрання, парламентом тощо)		
2.	Модель виборчої системи		
3.	Співвідношення (поділ) посад глави держави і глави уряду.		
4.	Механізм формування уряду, призначення прем'єра.		
5.	Відповідальність уряду.		
6.	Стосунки президента з парламентом (право розпуску, право вето, імпічмент)		
7.	Ставлення президента до правлячої партії.		
8.	Інші повноваження президента.		
9.	Модель президентської влади.		
10.	Форма правління.		

6. Які фактори визначають кількість партій в країні?

1. Конституція.
2. Економічний розвиток.
3. Політичний режим.
4. Традиції.
5. Виборча система.

- 6. Соціальна структура суспільства.
- 7. Розвиненість громадянського суспільства.

7. У яких стосунках повинні знаходитись держава і громадянське суспільство?

- 1. Держава повинна регулювати і контролювати громадянське суспільство.
- 2. Роль посередника між ними грають політичні партії.
- 3. Держава входить у структуру громадянського суспільства.
- 4. Цивільне суспільство забезпечує права людини, держава – права громадянина.
- 5. Чим більш розвинене громадянське суспільство, тим більше демократична держава.
- 6. Держава і громадянське суспільство повинні бути рівноправними партнерами.

8. Заповніть таблицю.

Країни	Форми державного устрою	Форми правління	Тип політичного режиму
Канада			
Фінляндія			
ОАЕ			

Варіант 3

1. Розкрийте зміст понять.

- 1.1. держава
- 1.2. демократія
- 1.3. опозиція
- 1.4. охлократія
- 1.5. толерантність

2. Вкажіть риси демократичної влади.

- 1. Влада здійснюється представницькими органами.
- 2. Злиття народу з владою.
- 3. Тотальний контроль і насильство.
- 4. Вибір конкретних носіїв влади.
- 5. Дозволено усе, що не заборонено законом.

3. Дайте характеристику тоталітарних політичних режимів. У яких державах вони мали і мають місце?

4. Визначте тип політичної системи зазначених країн за класифікацією Ж. Блонделя.

- 1. Іран.
- 2. Великобританія.
- 3. Саудівська Аравія.
- 4. Куба.
- 5. Лівія.

5. Використовуючи Конституцію держави чи інші джерела, порівняйте інститути президентської влади і визначите форму правління на основі наступних критеріїв.

№ п/п	Критерії	США	Німеччина
1.	Спосіб обрання президента (всенародне обрання, парламентом тощо)		
2.	Модель виборчої системи		
3.	Співвідношення (поділ) посад глави держави і глави уряду.		
4.	Механізм формування уряду, призначення прем'єра.		
5.	Відповідальність уряду.		
6.	Стосунки президента з парламентом (право розпуску, право вето, імпічмент)		
7.	Ставлення президента до правлячої партії.		
8.	Інші повноваження президента.		
9.	Модель президентської влади.		
10.	Форма правління.		

6. Сутність і різновиди партійних систем.

7. Як співвідносяться між собою демократія і громадянське суспільство?

1. Громадянське суспільство суперечить принципам демократії
2. Демократія і громадянське суспільство між собою ніяк не зв'язані.
3. Демократія припускає наявність громадянського суспільства.
4. Чим більш розвинуте громадянське суспільство, тим більше демократії.

8. Заповніть таблицю.

Країни	Форма державного устрою	Форма правління	Тип політичного режиму
Бразилія			
Україна			
Японія			

Варіант 4.

1. Розкрийте зміст понять.

1.1. диктатура

- 1.2. конфедерація
- 1.3. суверенітет
- 1.4. лобізм
- 1.5. медіакратія

2. Заповніть таблицю.

Джерела влади	Суб'єкти влади	Причини делегітимности влади

3. Вкажіть основні відмінності авторитарних режимів от тоталітарних.

4. Які ознаки демократичної політичної системи?

5. Використовуючи Конституцію держави чи інші джерела, порівняйте інститути президентської влади і визначите форму правління на основі наступних критеріїв.

№ п/п	Критерії	Італія	Португалія
1.	Спосіб обрання президента (всенародне обрання, парламентом тощо).		
2.	Модель виборчої системи.		
3.	Співвідношення (поділ) посад глави держави і глави уряду.		
4.	Механізм формування уряду, призначення прем'єра.		
5.	Відповідальність уряду.		
6.	Стосунки президента з парламентом (право розпуску, право вето, імпічмент)		
7.	Ставлення президента до правлячої партії.		
8.	Інші повноваження президента.		
9.	Модель президентської влади.		
10.	Форма правління.		

6. Які переваги має пропорційна система виборів?

1. Виникає безпосередній зв'язок між кандидатом і виборцями.
2. Сприяє розвитку політичного плюралізму і багатопартійності.
3. Сприяє політичній структуризації суспільства.
4. Забезпечує сильний однопартійний уряд
5. Забезпечується більш представницький коаліційний уряд.
6. Представляє реальну картину розміщення політичних сил у суспільстві.

7. Які з приведених суджень відповідають теорії правової держави?

1. Держава повинна бути обмежена законом.
2. Дозволено те, що не має відношення до політики.
3. Дозволено усе, що не заборонено законом.

4. Повний контроль держави над усіма сферами життя суспільства.
5. Зміцнення суверенності народу як джерела влади.
6. Уся система публічної влади повинна відповідати вимогам права і послідовно його дотримуватись.

8. Заповніть таблицю.

Країни	Форма державного устрою	Форма правління	Тип політичного режиму
Австрія			
Австралія			
Оман			

Варіант 5

1. Розкрийте зміст понять.

- 1.1. технократія
- 1.2. вето
- 1.3. електорат
- 1.4. політична соціалізація
- 1.5. авторитаризм

2. Укажіть риси авторитарної влади.

1. Вибір конкретних носіїв влади.
2. Відчуження від політики рядових громадян.
3. Концентрація влади в руках лідера чи визначеної групи.
4. Загальний контроль і насильство.
5. Дозволено те, що не має відношення до політики.

3. Вкажіть відмінні риси демократичних режимів.

4. Які ознаки тоталітарної політичної системи?

5. Використовуючи Конституцію держави чи інші джерела, порівняйте інститути президентської влади і визначте форму правління на основі наступних критеріїв.

№ п/п	Критерії	Росія	Франція
1.	Спосіб обрання президента (всенародне обрання, парламентом тощо).		
2.	Модель виборчої системи.		
3.	Співвідношення (поділ) посад глави держави і глави уряду.		
4.	Механізм формування уряду, призначення прем'єра.		
5.	Відповідальність уряду.		
6.	Стосунки президента з парламентом (право розпуску, право вето, імпічмент).		

7.	Ставлення президента до правлячої партії.		
8.	Інші повноваження президента.		
9.	Модель президентської влади.		
10.	Форма правління.		

6. Вкажіть правильне судження.

- а) демократичне правління – є партійне правління;
- б) усі партії поділяються тільки за класовою ознакою;
- в) ключова функція партії – участь у виборах;
- г) усі партії мають програму й статут;
- д) усі партії мають індивідуальне фіксоване членство;

7. Назвіть, в яких випадках мова йде про громадянське суспільство?

- 1. Громадянин одержує паспорт.
- 2. Людина відкриває власна справа.
- 3. Студент гірничого університету одержує диплом фахівця.
- 4. Людина вступає до політичної партії.
- 5. Група людей створює благодійний фонд допомоги дітям.

8. Заповніть таблицю.

Країни	Форма державного устрою	Форма правління	Тип політичного режиму
Угорщина			
Україна			
США			

Варіант 6

1. Розкрийте зміст понять.

- 1.1. етнократія
- 1.2. агрегація інтересів
- 1.3. імпічмент
- 1.4. республіка
- 1.5. партійна система

2. Заповніть таблицю форм влади, запропоновану Аристотелем. Що вкладав Аристотель у поняття "правильні" і "неправильні" форми влади?

Правильні форми влади	Неправильні форми влади

3. Дайте характеристику політичного режиму сучасної України.

4. Що є необхідною умовою для існування демократичної політичної системи?

- а) наявність багатопартійності;
- б) обмежений за часом мандат на перебування у влади політичних лідерів;
- в) виборність органів місцевого самоврядування;

г) вибори, що гарантують реальну можливість обирати серед багатьох кандидатів.

5. Використовуючи Конституцію держав чи інші джерела, порівняйте інститути президентської влади і визначите форму правління на основі наступних критеріїв:

№ п/п	Критерії	США	Німеччина
1.	Спосіб обрання президента (всенародне обрання, парламентом тощо).		
2.	Модель виборчої системи.		
3.	Співвідношення (поділ) посад глави держави і глави уряду.		
4.	Механізм формування уряду, призначення прем'єра.		
5.	Відповідальність уряду.		
6.	Стосунки президента з парламентом (право розпуску, право вето, імпічмент).		
7.	Ставлення президента до правлячої партії.		
8.	Інші повноваження президента.		
9.	Модель президентської влади.		
10.	Форма правління.		

6. Сутність і різновиди партійних систем.

7. Вкажіть елементи структури громадянського суспільства.

- 1) публічна влада;
- 2) громадські організації і рухи;
- 3) родина;
- 4) союзи підприємців, асоціації споживачів;
- 5) державні засоби масової інформації;
- 6) політичні партії;
- 7) церква.

8. Заповніть таблицю.

Країни	Форма державного устрою	Форма правління	Тип політичного режиму
Швейцарія			
Швеція			
Куба			

Варіант 7

1. Розкрийте зміст понять.

1. автократія
2. державна влада
3. партія політична
4. політична система
5. абсентеїзм

2. Яке з наведених визначень поняття "легітимність влади", на Ваш погляд є правильним:

1. Влада, що втратила довіру і підтримку народу.
2. Влада, що має підтримку і довіру з боку більшості громадян країни.
3. Влада, що одержала визнання світового співтовариства.
4. Влада, оформлена юридичним актом.

3. Покажіть процес демократизації сучасної України.

4. Г. Алмонд визначає функції "введення" і "виведення" політичної системи. Розподіліть ці функції в таблиці:

Функції "введення"	Функції "виведення"

1. Виконання правил і норм.
2. Агрегування інтересів.
3. Визначення правил (норм).
4. Політична соціалізація.
5. Політична комунікація.
6. Контроль за дотримання правил і норм.
7. Артикуляція інтересів.

5. Використовуючи Конституцію держав чи інші джерела, порівняйте інститути президентської влади і визначте форму правління на основі наступних критеріїв:

№ п/п	Критерії	Австрія	Греція
1.	Спосіб обрання президента (всенародне обрання парламентом тощо).		
2.	Модель виборчої системи.		
3.	Співвідношення (поділ) посад глави держави і глави уряду.		
4.	Механізм формування уряду, призначення прем'єра.		
5.	Відповідальність уряду.		
6.	Стосунки президента з парламентом (право розпуску, право вето, імпічмент).		

7.	Ставлення президента до правлячої партії.		
8.	Інші повноваження президента.		
9.	Модель президентської влади.		
10.	Форма правління.		

6. Опозиція і її роль у політичному житті.

7. Які гілки влади повинні стримувати один одного згідно з принципом поділу влади?

1. Політична	4. Виконавча
2. Законодавча	5. Судова
3. Державна	6. Демократична

8. Заповніть таблицю.

Країни	Форма державного устрою	Форма правління	Тип політичного режиму
Італія			
Іспанія			
Саудівська Аравія			

Варіант 8

1. Розкрийте зміст понять.

1. плутократія
2. монархія
3. пацифізм
4. політична влада
5. громадянське суспільство

2. Вкажіть характерні риси тоталітарної влади.

1. Вибір конкретних носіїв влади.
2. Монополія на владу однієї політичної партії.
3. Відчуження від політики народу.
4. Повний контроль і насильство.
5. Дозволено тільки те, що наказано владою.

3. Порівняйте політичні режими: демократичний і тоталітарний.

Критерії	Політичні режими	
	демократичний	тоталітарний
а) ступінь політичної свободи (наявність прав і свобод особи)		
б) місце і роль держави		
в) ступінь примусу і насильства		
г) принципи організації влади (поділ влади чи концентрація; спосіб формування влади, відповідальність		

влади перед законом)		
д) партійна система		
е) зрілість громадянського суспільства		

4. Що в механізмі функціонування політичної системи за. Істоном варто розуміти під:

№ п/п	Об'єкти "підтримки"	№ п/п	Форми прояву "підтримки"
1.	Влада	1.	Справна сплата податків
2.	Політичні стосунки	2.	Політичні вимоги
3.	Політичний режим	3.	Виконання військового боргу
4.	Політична свідомість	4.	Виступ опозиції
5.	Політичне співтовариство	5.	Участь у голосуванні

5. Використовуючи Конституцію держави чи інші джерела, порівняйте інститути президентської влади і визначте форму правління на основі наступних критеріїв.

№ п/п	Критерії	Франція	Ізраїль
1.	Спосіб обрання президента (всенародне обрання, парламентом тощо).		
2.	Модель виборчої системи.		
3.	Співвідношення (поділ) посад глави держави і глави уряду.		
4.	Механізм формування уряду, призначення прем'єра.		
5.	Відповідальність уряду.		
6.	Стосунки президента з парламентом (право розпуску, право вето, імпичмент).		
7.	Ставлення президента до правлячої партії.		
8.	Інші повноваження президента.		
9.	Модель президентської влади.		
10.	Форма правління.		

6. Як формується парламентська більшість у європейських парламентах?

1. Збором підписів депутатів.
2. З депутатів партій, що одержали більшість у парламенті.
3. Указом президента.
4. На основі закону про вибори.

7. Вкажіть інститути цивільного суспільства

1. Держава	4. Родина
2. Органи самоврядування.	5. Громадські організації
3. Політичні партії.	6. В'язниця

8. Заповніть таблицю.

Країни	Форма державного устрою	Форма правління	Тип політичного режиму
Великобританія			
Іран			
Польща			

Варіант 9.

1. Розкрийте зміст понять.

1. клептократія
2. правова держава
3. фашизм
4. еліта
5. легітимна влада

2. Укажіть характерні риси державної влади.

1. Суверенітет влади.
2. Має безумовний авторитет.
3. Наявність особливого апарату управління і примусу.
4. Формує політичні партії.
5. Поширюється на все населення в межах певної території.
6. Має різноманітні ресурси.

3. Відомий політик Уїнстон Черчілль зазначав: "демократія – найгірша форма правління, якщо не вважати всіх інших".

Чому демократія вважається кращою в порівнянні з іншими режимами? Назвіть переваги і недоліки демократії.

4. Охарактеризуйте політичну систему сучасної України.

5. Використовуючи Конституцію держави чи інші джерела, порівняйте інститути президентської влади і визначте форму правління на основі наступних критеріїв.

№ п/п	Критерії	Бразилія	Індія
1.	Спосіб обрання президента (всенародне обрання, парламентом тощо).		
2.	Модель виборчої системи.		
3.	Співвідношення (поділ) посад глави держави і глави уряду.		
4.	Механізм формування уряду, призначення прем'єра.		
5.	Відповідальність уряду.		
6.	Стосунки президента з парламентом (право розпуску, право вето, імпічмент).		

7.	Ставлення президента до правлячій партії.		
8.	Інші повноваження президента.		
9.	Модель президентської влади.		
10.	Форма правління.		

6. Пропорційна виборча система сприяє:

- а) росту чисельності політичних партій і об'єднань;
- б) збереженню числа політичних партій;
- в) зменшенню числа політичних партій;
- г) зовсім не впливає на ці процеси

Виберіть правильну відповідь.

7. Вкажіть характерні риси цивільного суспільства

- 1. Сфера публічної влади.
- 2. Сфера приватного повсякденного життя людей.
- 3. Здійснення самоврядування у всіх сферах громадського життя.
- 4. Регулювання ринкових відносин, багатокладної економіки.
- 5. Забезпечення умов для самореалізації особистості.

8. Заповніть таблицю.

Країни	Форма державного устрою	Форма правління	Тип політичного режиму
Росія			
Франція			
Китай			

Варіант 10.

1. Розкрийте зміст понять.

- 1. харизма
- 2. соціальна держава
- 3. демократія
- 4. громадянське суспільство
- 5. унітарність

2. Які форми влади мають місце в Україні?

- 1. Аристократія
- 2. Олігархія
- 3. Бюрократія
- 4. Партократія
- 5. Демократія
- 6. Клептократія
- 7. Меритократія
- 8. Теократія

3. Охарактеризуйте політичний режим сучасної України.

4. Політичний режим це:

- 1. Система взаємин держави і громадянського суспільства.
- 2. Система способів і методів формування й здійснення політичної влади.
- 3. Спеціальні органи державної влади.
- 4. Система волі, політико-правове положення особистості.
- 5. Взаємна відповідальність громадянина і держави.

5. Використовуючи Конституцію держави чи інші джерела, порівняйте інститути президентської влади і визначте форму правління на основі наступних критеріїв.

№ п/п	Критерії	Росія	Індонезія
1.	Спосіб обрання президента (всенародне обрання, парламентом тощо).		
2.	Модель виборчої системи.		
3.	Співвідношення (поділ) посад глави держави і глави уряду.		
4.	Механізм формування уряду, призначення прем'єра.		
5.	Відповідальність уряду.		
6.	Стосунки президента з парламентом (право розпуску, право вето, імпічмент).		
7.	Ставлення президента до правлячої партії.		
8.	Інші повноваження президента.		
9.	Модель президентської влади.		
10.	Форма правління.		

6. Користуючись Конституцією України, назвіть основні елементи її політичної системи.

7. В залежності від участі в здійсненні влади політичні партії розподіляються на:

- а) легальні і нелегальні;
- б) опозиційні і легальні;
- в) правлячі й опозиційні;
- г) правлячі і нелегальні.

8. Заповніть таблицю.

Країни	Форма державного устрою	Форма правління	Тип політичного режиму
Україна			
США			
Німеччина			

КОНТРОЛЬНА РОБОТА №3.

У цьому варіанті запропоновано десять варіантів завдань, кожен з них містить основні питання чотирьох розділів. Номер варіанта обирається відповідно останній цифрі номера залікової книжки або студентського квитка. Наприклад, номер залікової книжки 90212[0].

Контрольна робота виконується в окремому учнівському зошиті (обсягом не менше 12 аркушів) або на аркушах білого паперу формату А4 (обсягом не менше 10 арк.). На обкладинці зошита або на титульному аркуші необхідно вказати номер варіанта контрольної роботи, прізвище, ім'я та по-батькові студента, шифр його групи та найменування спеціальності. Контрольна робота здається на кафедру історії та політичної теорії в ауд. 1/63 до початку сесії (як виняток на сесії) і є допуском до складання іспиту або заліку.

Розділ 1. Історія та теорія політичної науки

- 1.1. Політична думка Стародавнього світу.
- 1.2. Політичні концепції Середньовіччя та епохи Відродження.
- 1.3. Політичні вчення Нового часу.
- 1.4. Політичні концепції сучасної Західної політології.
- 1.5. Основні етапи розвитку політичної думки в Україні.
- 1.6. Об'єкт, предмет і методи політології, її категорії та закономірності.
- 1.7. Структура та функції політології. Система політичних наук.
- 1.8. Виникнення політики, її структура та суспільні функції.
- 1.9. Взаємозв'язок і взаємодія політики з іншими сферами суспільного життя.
- 1.10. Політичне життя суспільства.

Розділ 2. Влада і суспільство

- 1.1. Сутність та характерні риси політичної влади, її наукові концепції.
- 1.2. Закономірності структури та функціонування політичної влади.
- 1.3. Співвідношення політичної та державної влади.
- 1.4. Проблема легітимності та ефективності влади.
- 1.5. Поняття політичного режиму, його сфери та критерії.
- 1.6. Класифікація політичних режимів та їх характеристика.
- 1.7. Походження та сутність тоталітаризму.
- 1.8. Авторитаризм та демократія: загальне та особливе.
- 1.9. Політичний режим в Україні.
- 1.10. Демократія: сутність, концепції, передумови та моделі демократизації.

Розділ 3. Політична система та її інститути

- 3.1. Сутність та структура політичної системи суспільства.
- 3.2. Теоретичні засади взаємодії політичної системи із соціальним середовищем. Функції політичної системи.
- 3.3. Держава: сутність, теорії походження та ознаки.
- 3.4. Форми держави та їх характеристика.
- 3.5. Вищі органи державної влади. Президент та парламент.
- 3.6. Громадянське суспільство, правова та соціальна держава.
- 3.7. Ознаки та функції політичних партій. Етапи історичного розвитку політичних партій.
- 3.8. Сутність та типи партійних систем.
- 3.9. Вибори та виборчі системи.
- 3.10. Суспільно-політичні об'єднання та рухи.

Розділ 4. Політика і особистість

- 4.1. Політична свідомість і політична культура, їх роль у житті суспільства.
- 4.2. Компоненти політичної культури, їх функціональне призначення. Типологія.
- 4.3. Структура, функції та типи політичної свідомості.
- 4.4. Політична ідеологія як теоретична форма політичної свідомості. Різновиди політичної ідеології та їх коротка характеристика.
- 4.5. Рівні реалізації політичної ідеології, співвідношення ідеології з політикою та політологією.
- 4.6. Особа як суб'єкт і об'єкт політики. Політичні права та свободи людини і громадянина.
- 4.7. Політична соціалізація: завдання, фази, типи.
- 4.8. Політична участь та політична поведінка особи. Сутність та форми.
- 4.9. Політичні еліти: сутність, теорії, типологія. Відкриті та закриті еліти.
- 4.10. Поняття політичного лідерства. Характерні риси та основні функції політичного лідера. Типологія політичних лідерів.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Виконання контрольних робіт сприяє систематизації й узагальненню знань з курсу "Політологія", осмисленню проблем політичної науки, дає можливість практичного застосування знань при аналізі особливостей сучасного політичного життя, тому потребує застосування знань практично по всіх основних темах теоретичного курсу політології. Контрольна робота № 1 виконується у вигляді реферату.

Написання реферату застосовується в навчальному процесі з метою придбання студентом, ряду практичних умінь, необхідних у професійній підготовці, розвитку навичок самостійного наукового пошуку, що вимагає вивчення літератури за обраною темою, аналіз різних джерел і точок зору, узагальнення матеріалу, виділення ключових проблем, формулювання висновків. За допомогою цієї роботи студент глибше осягає проблеми курсу "Політологія", вчиться лаконічно викладати свої думки, чітко формулювати основні положення і висновки, оформляти роботу і доповідати результати своєї праці. Підготовка реферату сприяє формуванню політичної і правової культури майбутнього фахівця, розвитку уміння самостійно аналізувати різноманітні суспільно-політичні явища сучасності, вести науково обґрунтовану полеміку з проблем політичного життя. Робота повинна охоплювати також дискусійні, проблемні питання політичної науки. Вона повинна відбивати передові наукові ідеї, узагальнювати тенденції політичного життя.

Роботу варто починати з загального ознайомлення з планом (КР № 1), питаннями, тестами (КР № 2). Після того, як загальне уявлення про неї склалося, студенту варто вивчити навчальну літературу, довідкові й інші джерела, що рекомендуються. Однак, коло цих джерел не є остаточним. Студент може користуватись літературою, дібрану самостійно. Особливо уважно необхідно стежити за новою літературою в обраній проблематиці, у тому числі, за статтями в журналах "Соціально-гуманітарні знання", "Політичні дослідження" (Поліс), "Політична думка", "Нова політика", "Влада" тощо.

У процесі вивчення літератури рекомендується робити конспекти, виписки, постійно згруповуючи і накопичуючи фактичний матеріал. При написанні реферату слід логічно і послідовно висвітлювати питання теми відповідно до плану, починаючи з теорії питання, застосовуючи її до політичної практики певної держави.

Виклад матеріалу повинен бути лаконічним, точним, послідовним. Необхідно вживати терміни, властиві політичній науці, уникати незвичних понять, складних граматичних зворотів. Рекомендується включати в текст схеми і таблиці, якщо вони допомагають розкрити основний зміст теми. У контрольній роботі № 1 необхідно графічно, у виді схеми відобразити структуру вищих органів влади, обраної держави, що є показником глибокого осмислення матеріалу. (Зразок схем див.: ж. Поліс – 1992. № 3 чи підручник "Політологія" за ред. М.А. Василика М., 2000, стор. 311, 314, 318, 331).

Вимоги до оформлення

Текст написаної й оформленої роботи підлягає ретельній перевірці. Робота виконується на білих аркушах паперу формату А 4, як українською, також і російською (у виді виключення) мовою. У контрольній роботі № 1 наявність плану роботи обов'язково, причому повинні бути висвітлені всі його пункти відповідно порядковому номеру.

Захист контрольної роботи студентами здійснюється в індивідуальному порядку.

Критерії оцінки:

1. Правильність відповідей на поставлені питання (вірне, чітке, досить глибоке викладення понять, категорій, фактів тощо).
2. Повнота й одночасно лаконічність відповідей.
3. Новизна інформації, ступінь використання навчальних і наукових джерел.
4. Уміння пов'язувати теорію з практикою, творчо застосовувати знання щодо аналізу політичної дійсності.
5. Логіка й аргументованість викладу.
6. Грамотне коментування прикладів.
7. Культура мови.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Практичне заняття зі студентами-заочниками може проходити у вигляді захисту контрольних робіт та/або за питаннями основних тем курсу «Політологія».

Питання на практичне заняття:

1. Сутність та структура політики.
2. Влада: концепції походження, структура і функції.
3. Теорія легітимності М.Вебера.
4. Теорія еліт і політичного лідерства.
5. Походження і сутність держави.
6. Структура держави (голова держави, парламент, уряд, судова система).
7. Форма адміністративно-територіального устрою держави (конфедерація, федерація, унітарні держава).
8. Форма правління (монархія, республіка).
9. Політичний режим (тоталітарний, авторитарний, демократичний).
10. Правова держава та громадянське суспільство.
11. Політична партія: ознаки, функції, структура.
12. Сутність і різновиди партійних систем.
13. Виборчий процес: принципи організації та основні етапи.
14. Виборчі системи (мажоритарна, пропорційна, змішана).

ТЕСТИ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Заповніть таблицю.

Гілки влади	Їх функції (повноваження)
-------------	---------------------------

2. Вкажіть види влади за їх ресурсами.

1. Економічна	4. Інформаційна
2. Виконавча	5. Силова
3. Демократична	6. Легітимна

3. Які ознаки притаманні тоталітарному режиму?

4. Назвіть передумови демократії.

1. Економічні	4. Наукові
2. Соціальні	5. Культурні
3. Демократичні	6. Релігійні

5. Визначте політичний режим кожної країни.

1. Фінляндія	1. Демократична
2. Германія	2. Авторитарна
3. Іран	
4. Саудівська Аравія	
5. Великобританія	

6. Вкажіть умови, необхідні для формування плюралізму в суспільстві?

1. Наявність цензури.
2. Наявність розвинутої соціальної структури суспільства.
3. Наявність різних політичних сил.
4. Відчуження суспільства від політичної влади.
5. Наявність правової держави.

7. Функція політичної соціалізації вміщується:

1. У визначенні програм і цілей розвитку суспільства.
2. У розробці єдиної ідеології для усіх громадян.
3. У залученні індивідів і груп до певної політичної культури.

8. Назвіть модель виборчої системи:

а) обраним вважається той, хто випередив супротивника хоча б на один голос _____

б) мандати розподіляють пропорційно голосам, які отримали партії та коаліції _____

9 Вкажіть ознаки республіки.

1. Виборність влади на певний строк.
2. Влада передається у спадщину.
3. Влада не залежить від народу.
4. Влада відповідальна перед виборцями.

10. У чому сутність президентської влади?

1. У державі жорсткий розподіл гілок влади.
2. Президент є головою держави.
3. Президент є головою уряду і головою держави.
4. Президент має право вето.
5. Президент призначає прем'єр-міністра.

6. Президент є головою правлячої партії та керується її курсом.

11. Заповніть таблицю.

Суб'єкти влади	Структура державної влади
----------------	---------------------------

12. Вкажіть види влади за їх функціями.

1. Законодавча	4. Виконавча
2. Демократична	5. Легітимна
3. Інформаційна	6. Судова

13. Які ознаки притаманні авторитарному режиму?

14. Назвіть основні демократичні засади.

1. Народ – джерело влади.
2. Підкорення більшості меншості.
3. Вільні, загальні вибори.
4. Гарантії прав і свобод громадян.
5. Централізація управління.

15. Визначте елементи політичної системи.

1. Політичний режим.
2. Політична організація.
3. Політичні відносини.
4. Політичний менеджмент.
5. Політичні норми, традиції.
6. Політична культура.

16. Що зумовило становлення політичної науки?

1. Необхідність укріплення влади монархів.
2. Великі географічні відкриття.
3. Перетворення публічної політики у самостійну сферу життя суспільства.
4. Розвиток науково-раціоналістичної методології.
5. Виникнення приватної власності.

17. У чому відмінність тоталітарного режиму від авторитарного?

1. Допускає обмежений плюралізм.
2. Повний державний контроль над економікою.
3. Заборона або відсутність опозиції.
4. Дозволене лише те, що наказано.
5. Дозволене все, крім політики.

18. Вкажіть типи партій, за принципами їх організаційної структури.

1. Правлячі.	4. Опозиційні.
2. Масові.	5. Кадрові.
3. Централізовані.	6. Децентралізовані.

19. Які положення є вірними:

1. В Японії – багатопартійна система з домінуючою партією.
2. У Франції – двопартійна система.
3. У Германії – трьох партійна система
4. У США – біпартійна система.
5. В Україні – багатопартійна система.

20. Заповніть таблицю.

Форми влади	Структура політичної влади
-------------	----------------------------

21. Які види влади стримують одна одну згідно принципу розподілу влад?

1. ....
2. ....
3. ....

22. Які ознаки притаманні демократичному режиму?

1. ....
2. ....
3. ....

23. Чим відрізняється авторитарний режим від тоталітарного?

1. Допустимий обмежений плюралізм.
2. Відчуження громадян від політики.
3. Контроль держави над економічною сферою життя суспільства.
4. Опозиція знаходиться під контролем влади.
5. Дозволено лише то, що наказано.

24. Вкажіть суб'єкти політики.

1. Держава.
2. Політичні режими.
3. Громадяни.
4. Політичні партії.
5. Політичний плюралізм.
6. Засоби масової інформації.

25. Вкажіть елементи структури громадянського суспільства.

1. Сім'я.
2. Виконавча влада.
3. Суспільно-політичні організації і рухи.
4. Парламент.
5. Незалежні засоби масової інформації.
6. Армія.

26. Основними ознаками влади є:

1. Легітимність влади.
2. Публічна влада.
3. Суверенітет.
4. Територія.
5. Політичні партії.
6. Політичний режим.

27. Вкажіть умови існування біпартійної системи.

1. Повне співпадання поглядів обох партій.
2. Конфронтація між політичними партіями.
3. Наявність у суспільстві двох партій, які дотримуються схожих поглядів та цінностей.

28. Заповніть таблицю:

Ресурси влади	Витоки влади
---------------	--------------

29. Легітимна влада – це:

1. Влада , яка обрана народом.
2. Влада, закріплена юридичним актом.
3. Влада, яка визнана громадянами як законна та необхідна.
4. Влада, яка визнана світовою спільнотою.

30. Що таке тоталітаризм? Назвіть різновиди тоталітаризму.

31. Назвіть основні моделі переходу держави до демократії:

1. Класична.
2. Пряма.
3. Циклічна.
4. Діалектична.
5. Колективістська.
6. Плюралістична.

32. Чим характеризується політичний режим України?

1. Контролем громадянського суспільства за діяльністю держави.
2. Формуванням представницьких органів влади шляхом загальних, рівних і прямих виборів при таємному голосуванні.
3. Ліквідацією системи привілеїв, пов'язаних з обійманням влади.
4. Наявність політичного і ідеологічного плюралізму.
5. Забезпеченням конституційних прав і свобод громадян.

33. З чим пов'язана поява сучасних політичних партій?

1. З появою і розвитком представницької демократії.
2. З появою і розвитком політики.
3. З появою і розвитком парламентаризму як форми і методу організації і здійснення влади.
4. З розширенням права участі у виборах широких верств суспільства.
5. З ліквідацією абсолютних монархій.

34. Вкажіть ознаки федерації:

1. Суб'єкти федерації є повністю суверенними.
2. Єдиний соціально-економічний простір.
3. Суб'єкти федерації мають власні конституції, законодавчі, виконавчі і судові органи влади.
4. Суб'єкти федерації мають обмежену політичну самостійність.
5. Діє принцип верховенства конституції і законів федерації.
6. Може бути як одно - так двопалатний парламент.

35. Назвіть основні відмінні ознаки політичної партії.

1. Наявність уставу і програми.
2. Принцип демократичного централізму.
3. Соціальна база.
4. Посягання на владу.
5. Дотримання традицій.

36. Заповніть таблицю.

Структура державної влади	Структура політичної влади
---------------------------	----------------------------

37. Які форми влади мають місце в Україні?

1. Партократія.

2. Олігархія.
3. Бюрократія.
4. Аристократія.
5. Демократія.
6. Клептократія.

38. Що таке демократія? Назвіть різновиди демократичних режимів.

39. Навіщо потрібна багатопартійність в умовах демократії?

1. Щоб забезпечити легітимність влади.
2. Щоб відволікати людей від замахів на владу.
3. Щоб забезпечити ефективну політичну конкуренцію у боротьбі за владу.
4. Щоб громадяни могли відстоювати свої інтереси.
5. Щоб вирішувати конфлікти у політичному житті.

40. Як співвідносяться між собою демократія і громадянське суспільство?

1. Громадянське суспільство дестабілізує демократію.
2. Демократія і громадянське суспільство не пов'язані між собою явища.
3. Демократія вимагає наявності громадянського суспільства.

41. Коли виникла політика?

1. З появою політичних партій.
2. З поділом суспільства на класи.
3. З появою приватної власності.
4. З появою теоретичних розробок про суспільство.

42. Вкажіть інститути громадянського суспільства.

1. Держава.
2. Сім'я.
3. Політичні партії.
4. Громадські організації.
5. Органи самоврядування.
6. Тюрма.

43. Вкажіть типи партій за ідеологічною орієнтацією.

1. Ліберальні.	4. Прагматичні.
2. Кадрові.	5. Соціалістичні.
3. Націоналістичні.	6. Консервативні.

44. Заповніть таблицю:

Форми влади, запропоновані Аристотелем	
Правильні	Неправильні

45. Вкажіть характерні риси державної влади.

1. Суверенітет.
2. Політичні партії.
3. Різноманітні ресурси.
4. Особливий апарат управління та примусу.
5. Безумовний авторитет.

46. Що таке авторитаризм? Назвіть різновиди авторитарних режимів.

47. Вкажіть засоби забезпечення легітимності правлячого режиму.

1. Посилення тіньового механізму влади.
2. Підвищення добробуту населення.
3. Успішна економічна політика.
4. Забезпечення контролю держави над діяльністю громадянського суспільства.
5. Досягнення консенсусу з опозицією.

48. Вкажіть риси демократичного режиму.

1. Реальне здійснення принципу розподілу влад.
2. Визнання верховенства закону і прав особистості.
3. Партії повинні орієнтуватися на програму правлячої еліти.
4. Дозволено все, що не має відношення до політики.
5. Політичний та ідеологічний плюралізм.

49. Вкажіть ознаки політичних партій:

50. За якої форми правління уряд формується партією (коаліцією) парламентської більшості?

1. Президентської.
2. Парламентської.
3. Абсолютної монархії.
4. Президентсько-парламентської.
5. Парламентсько-президентської.
6. Парламентської монархії.

51. Заповніть таблицю.

Ресурси влади	Структура державної влади
---------------	---------------------------

52. Назвіть типи легітимної влади (за М. Вебером):

1. ....
2. ....
3. ....

53. У чому відмінність демократичного режиму від авторитарного?

1. Гласність процесу прийняття рішень органами влади.
2. Політичний і ідеологічний плюралізм.
3. Відмова від контролю над економічною сферою.
4. Контроль влади за діяльністю опозиції.
5. Наявність у громадян широких прав і свобод.

54. Вкажіть ознаки федеративної держави.

55. Вкажіть принципи правової держави.

1. Розподіл влади.
2. Пріоритет прав людини.
3. Повний контроль держави над суспільством.
4. Контроль за виконанням законів.
5. Рівність всіх перед законом.
6. Дозволено усе, окрім політики.

56. Вкажіть характерні риси тоталітарної влади.

1. Вибір конкретних носіїв влади.

2. Монополія на владу однієї партії.
3. Відчуження народу від політики.
4. Повний контроль і насильство.
5. Дозволено лише те, що наказане владою.

57. Вкажіть критерії типології політичних режимів.

---

58. Вкажіть характерні риси авторитарної політичної системи.

1. Централізація управління економікою.
2. Зосередження влади у єдиному центрі.
3. Обмеження інтересів громадян у політичній сфері.
4. Опора на репресивні органи.
5. Обмежений плюралізм.

59. Що є об'єктом політичної науки?

1. Суспільство в цілому
2. Політична сфера.
3. Права людини.
4. Політичні відносини.
5. Національні і соціальні групи.

60. Вислів „форма правління” означає:

1. Легітимність влади.
2. Здатність і спроможність впливати на поведінку людей.
3. Територіально-адміністративний поділ держави.
4. Здатність формувати та організовувати вищі органи держави.

61. Вкажіть типи партій, виходячи з їх ролі у системі влади:

1. Правлячі.
2. Легальні.
3. Масові.
4. Кадрові.
5. Опозиційні.
6. Владні.

62. Вкажіть риси демократичної влади.

1. Вибір конкретних носіїв влади.
2. Злиття народу з владою.
3. Влада здійснюється представницькими органами.
4. Загальний контроль та насильство.
5. Дозволене все, що не заборонено.

63. Вкажіть форми демократії.

1. Елітарна.	4. Представницька.
2. Пряма.	5. Плюралістична.
3. Колективістська.	6. Плебісцитарна.

64. Ядром політичної системи є:

1. Еліта суспільства.
2. Політичні партії.
3. Держава.
4. Засоби масової інформації.

65. Виберіть ознаки, загальні для авторитаризму і демократії.

1. Відсутність величезного репресивного апарату.
2. Наявність автономних, нерегульованих державою суспільних сфер.
3. Діє принцип: «дозволено все, крім політики».
4. Відсутність державної ідеології.
5. Вільні вибори, парламентська боротьба.

66. Чому наявність у суспільстві середнього класу є необхідною умовою демократії?

1. Середній клас не допускає конкуренції в суспільстві.
2. Середній клас дорожить політичною стабільністю.
3. Середній клас є найбільш слухняним класом суспільства.
4. Середній клас цінує свободу і незалежність.

67. Хто формує уряд в парламентських республіках?

1. Президент.
2. Парламент.
3. Президент і парламент.
4. Обирається народом.

68. Підтвердить правильність суджень.

1. Усі партії діляться за ідеологічними ознаками.
2. Усі партії обмежують свою діяльність лише виборами.
3. Усі партії мають фіксоване членство.
4. Усі партії своєю метою обирають боротьбу за владу.

69. Вкажіть риси авторитарної влади.

1. Вибір конкретних носіїв влади.
2. Відчуження від політики громадян.
3. Концентрація влади в руках лідера, чи певної групи.
4. Загальний контроль і насильство.
5. Дозволено усе, що не має відношення до політики.

70. В чому відмінність демократичного режиму від тоталітарного?

1. Наявність у громадян широких прав і свобод.
2. Відчуження громадян від політики.
3. Повний контроль держави над засобами масової інформації.
4. Ринковий механізм ведення господарства.
5. Наявність політичного та ідеологічного плюралізму.
6. Реальне здійснення принципу розподілу влад.

72. Політичний режим це:

1. Спеціальні органи державної влади.
2. Система способів і методів здійснення політичної влади.
3. Система взаємовідносин держави і громадянського суспільства.
4. Поділ влад.

73. Назвіть ознаки демократії?

74. Вкажіть характерні риси громадянського суспільства.

1. Наявність плюралізму.
2. Контроль держави над усіма сторонами життя суспільства.
3. Розподіл влад.
4. Здійснення широкого самоврядування в усіх сферах суспільного життя.
5. Гарантія державою прав і свобод особистості.

75. Виділіть ознаки масових партій.

1. Свою діяльність обмежують передвиборчою боротьбою.
2. Мають централізовану організаційну структуру.
3. До членів партії відносяться усі ті, хто голосує за неї на виборах.
4. Мають фіксоване індивідуальне членство.
5. Мають програму та статут.

76. Заповніть таблицю

Форми власті		
Одного	Небагатьох	Багатьох

77. Коли влада набула політичного характеру?

1. З появою політичних партій.
2. З утворенням парламентів.
3. З появою приватної власності.
4. З утворенням держав.

78. Вкажіть суб'єктів політики.

1. Держава.
2. Політичний режим.
3. Народ.
4. Політичні партії.
5. Політичний плюралізм.
6. Засоби масової інформації.

79. Вкажіть характерні риси тоталітарної влади.

1. Монополія на владу однієї партії.
2. Повний контроль усіх сфер життя суспільства.
3. Вибір конкретних носіїв влади.
4. Відчуження від політики рядових громадян.
5. Дозволено лише те, що наказано владою.

80. Вкажіть компоненти політичного режиму згідно концепції французького політолога Ж-Л. Кермонна:

1. Партійна система.
2. Структура інститутів влади.
3. Політичні відносини.
4. Опозиція.
5. Виборча система.
6. Форма правління.

81. Вкажіть форми демократії?

1. Пряма.
2. Колективістська.
3. Представницька.
4. Плюралістична.
5. Плебісцитарна.
6. Елітарна.

82. Визначте, якій формі правління відповідає той чи інший режим взаємовідносин органів влади.

1. Режим розподілу влад.
2. Режим злиття влад.
3. Режим співпраці влад.
1. Абсолютна монархія.
2. Президентська республіка.
3. Парламентська республіка.

83. Які судження відбивають сутність президентської республіки?

1. Президент є головою держави і уряду.
2. Президент володіє правом вето на закони парламенту.
3. Президент має право розпустити парламент.
4. Президент має право призначати прем'єр-міністра.
5. У державі має місце жорсткий поділ влади.

84. Які фактори визначають кількість партій в країні?

1. Конституція.
2. Соціальна структура суспільства.
3. Політичний режим.
4. Виборча система.
5. Економічний розвиток.
6. Традиції.

85. Назвіть риси демократичної влади.

1. Загальний контроль і насильство.
2. Влада здійснюється представницькими органами влади.
3. Вибір конкретних носіїв влади.
4. Забезпечення конституційних прав і свобод громадян.
5. Дозволено все, що не заборонено законом.

86. Назвіть елементи політичної системи.

1. Політична організація.
2. Політичний режим.
3. Політичні відносини.
4. Політичні партії, традиції.
5. Політичне життя.
6. Політична культура.

87. Демократичний політичний режим передбачає:

1. Панування закону у всіх сферах життя суспільства.
2. Поділ влад.
3. Підпорядкування меншості більшості.
4. Підпорядкування більшості меншості.
5. Підпорядкування всього населення владі однієї партії.

88. Назвіть різновиди авторитарних режимів. У яких країнах вони мають місце?

---

89. Назвіть основні функції держави.

1. _____
2. _____
3. _____

90. Які судження відповідають концепції правової держави.

1. Дозволено усе те, що не заборонено законом..
2. Дозволено те, що не має відношення до політики.
3. Взаємна відповідальність держави і громадянина.
4. Наявність розвинутого громадянського суспільства..
5. Верховна влада знаходиться у руках одного лідера чи партії.
6. Держава здійснює повний контроль за всіма сферами життя суспільства.

91. Назвіть основні відмінні ознаки політичних партій.

1. Об'єднання, засноване на принципі самоврядування.
2. Наявність організаційної структури.
3. Наявність певної ідеології.
4. Наявність цілі – завоювання і здійснення влади.
5. Наявність харизматичного лідера.
6. Підтримка народу чи його частини.

92. Заповніть таблицю:

Засоби здійснення влади	
Позитивні	Негативні

93. Назвіть причини делегітимації влади.

1. Зростання ступеню примусу.
2. Наявність ресурсів влади.
3. Обмеження прав і свобод громадян.
4. Зниження рівня життя населення.
5. Корумпованість влади.

94. Назвіть різновиди демократичних режимів. В яких державах вони мають місце.

95. Назвіть основні моделі демократизації сучасних держав.

1. _____
2. _____
3. _____

96. Вкажіть ознаки сильної президентської влади.

1. Президент обирається парламентом.
2. Президент обирається народом.
3. Президент є головою держави.
4. Президент є головою держави і уряду.
5. Президент формує уряд.

97. Назвіть ознаки кадрових партій.

1. Влада зосереджена в руках парламентської фракції.
2. Фіксоване індивідуальне членство.
3. Діяльність обмежується передвиборчою боротьбою.
4. Проводить відкриту повсякденну ідеологічну та організаційну роботу.
5. До членів партії належать всі ті, хто голосує за неї на виборах.

98. Назвіть основні елементи структури політики.

1. Політичні конфлікти	4. Політичні відносини
2. Політична соціалізація	5. Політична свідомість
3. Політична організація	6. Політичний режим

99. У чому відмінність авторитарного режиму від демократичного?

1. Гласність процесу прийняття рішень органами влади.
2. Відмова від контролю над економічною сферою.
3. Контроль влади за діяльністю опозиції.
4. Наявність у громадян широких прав і свобод.
5. Політичний та ідеологічний плюралізм під контролем влади.

100. Назвіть різновиди тоталітарних режимів. Назвіть держави де вони мали місце.

101. За якої форми правління Президент є лідером правлячої партії?

1. Президентської.
2. Парламентської.
3. Змішаної.

102. Назвіть ознаки парламентської республіки.

1. Президент і парламент обираються народом.
2. Главою держави і уряду є президент.
3. Парламент формує уряд.
4. Президент обирається парламентом.
5. Головою уряду є прем'єр-міністр.
6. Практичне управління державою здійснюється прем'єр-міністром.

103. У державі декілька партій, але законодавчо закріплено керівна роль лише однієї. Який тип партійної системи має місце?

104. Назвіть характерні риси державної влади.

1. Має беззаперечний авторитет.
2. Суверенітет влади.
3. Наявність особливого апарату управління та примушення.
4. Формування політичної партії.
5. Володіє багатоманітністю ресурсів.

105. Коли виникла політика?

1. З появою політичних партій.
2. З появою національних держав.
3. З соціальним розшаруванням суспільства.
4. З появою держав.

106. Назвіть соціальні передумови демократії.

1. Розвиненість масових комунікацій.
2. Відносно високий рівень добробуту громадян.
3. Соціальний плюралізм.
4. Високий ступінь урбанізації.
5. Численний та впливовий середній клас.

107. Яка з вказаних заборон характерна для авторитарної влади?

1. Заборонено все, що не дозволено владою.
2. Заборонено лише те, що має відношення до політики.
3. Заборонено лише те, що заборонено законом.

108. Назвіть основні принципи демократичних виборів.

1. Свобода виборів.	4. Виборчі системи.
2. Загальні вибори.	5. Прямі вибори.
3. Багатопартійність.	6. Таємне голосування.

109. Назвіть ознаки змішаної республіки.

1. Президент, як правило, обирається парламентом.
2. Президент, як правило, обирається народом.
3. Уряд формує президент.
4. Уряд формує парламентська більшість.
5. Президент є головою правлячої партії і керується її курсом.
6. Президент не є головою правлячої партії і формально не пов'язаний з нею.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Структура і функції політології.
2. Походження та сутність політики.
3. Структура та функції політики.
4. Політичне життя суспільства.
5. Теорії влади.
6. Структура та функції влади.
7. Форми влади.
8. Політична та державна влада. Функції політичної влади та її структура.
9. Характерні риси державної влади. Система розділу влад.
10. Легітимність та ефективність влади.
11. Сутність та ознаки тоталітаризму.
12. Причини виникнення, умови формування та причини краху тоталітаризму.
13. Сутність та ознаки авторитаризму. Відмінність від тоталітарного режиму.
14. Поняття та ознаки демократії.
15. Теорії демократії.
16. Передумови та моделі демократизації.
17. Демократія та права людини.
18. Політичний режим в Україні: загальна характеристика.
19. Теорії політичної системи суспільства.
20. Функції політичної системи.
21. Класифікація політичних систем.
22. Походження держави. Теорії виникнення.
23. Поняття, та ознаки держави.
24. Структура та функції держави.
25. Форми державно-територіального устрою та форми правління (класифікація).
26. Структура та функції держави.
27. Поняття, та ознаки держави.
28. Форми державно-територіального устрою та форми правління (класифікація).
- 29.1 Сутність та різновиди унітарної держави (приклади).
30. Сутність та різновиди федерації (приклади).
31. Монархія: поняття, ознаки та різновиди.
32. Сутність та різновиди федерації (приклади).
33. Монархія: поняття, ознаки та різновиди.
34. Сутність та типи республік (загальна характеристика).
35. Президентська та парламентська республіки: загальне та особливе (приклади).
36. Форма правління в Україні: загальна характеристика.
37. Президент та моделі президентської влади.
38. Парламентаризм. Функції парламенту в Україні.
39. Теорії громадянського суспільства.
40. Поняття та принципи громадянського суспільства.

41. Структура та функції громадянського суспільства.
42. Поняття та ознаки правової держави.
43. Соціальна держава.
44. Сутність та історичний розвиток політичних партій. Ознаки партії.
45. Структура та функції політичних партій.
46. Класифікація політичних партій.
47. Сутність та типи партійних систем.
48. Поняття та функції виборів в суспільстві.
49. Виборче право та його принципи. Принципи організації демократичних виборів.
50. Сутність мажоритарної виборчої системи.
51. Сутність пропорційної виборчої системи.
52. Змішана виборча система та її різновиди.
53. Сутність виборчого процесу.
54. Поняття та характерні риси політичної культури.
55. Сутність політичної свідомості.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- Гаджиев К. С. Политология: учеб. для вузов / К. С. Гаджиев. – М., 2004.
- Громадські об'єднання в Україні: навч. посібник / за ред. В. М. Бесчасного. – К., 2007.
- Громадянське суспільство в сучасній Україні: специфіка становлення, тенденції розвитку / інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України / Заг. ред. Ф. М. Рудич. – К., 2006.
- Заблоцький, В. П. Лібералізм: ідея, ідеал, ідеологія / В. П. Заблоцький. – Донецьк, 2001.
- История политических и правовых учений / под общ. ред. В. С. Нерсисянца. – М., 2000.
- Капустин, Б. Г. Что такое консерватизм? / Б. Г. Капустин // Свободная мысль. — XXI. – 2004. – №2. – С. 44–53.
- Капустин, Б. Г. Что такое либерализм? / Б. Г. Капустин // Свободная мысль. – XXI. – 2004. – №8. – С. 33–55.
- Кирилюк, Ф. М. Політологія Нової доби : навчальний посібник / Ф. М. Кирилюк. – К., 2003.
- Кіндратець, О. Деякі аспекти формування сталої демократії / О. Кіндратець // Політичний менеджмент, – 2006. – № 6. – С 63–73.
- Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера : пер. з нім. / ред. Є. Причепій. – К., 2002.
- Основи демократії : навч. посібник / за заг. ред. А. Ф. Колодій. – К., 2004.
- Пазенок В. Демократія і людина. Теорія і українська дійсність / В. Пазенок //

Політика і час. – 2003. –№2.–С 3–15.

- Пахарев, А. Д. Политическое лидерство и лидеры /А. Д. Пахарев.–К.,2001.
- Півнева, Л. Політична і популярна культура як предмет політологічного аналізу / Л. Півнева // Політичний менеджмент. – 2006. – № 6. – С. 74–81.
- Піча, В. М. Політологія : навч. посібник / В. М. Піча, Н. М. Хома. – К. – Львів, 2001.
- Политология : учебник для вузов / под ред. М. А. Василика. – М., 2001.
- Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку : навч. посібник / за ред. Ф. М. Рудича – К., 2002.
- Політологія : учеб. пособие / под ред. проф. Н. И. Сазонова.–Харьков, 2001.
- Політологія : підручник / М. І. Панов (керівн. авт. кол.), Л. М, Герасіна, В. С. Журавський та ін. – К., 2005.
- Політологія : підручник для студентів ВНЗ / за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – К., 2001.
- Політологія: історія та методологія : навч. посібник / за ред. Ф. М. Кирилюка. – К., 2000.
- Політологія: наука про політику : підручник / за ред. Кременя В. Г. – К.–Х., 2001.
- Пугачев, В. П. Введение в политологию : / В. П. Пугачев, А. И. Соловьев – М., 2002.
- Сравнительная политика. Основные политические системы современного мира / под ред. В. С. Бакирова, Н. И. Сазонова. – Харьков, 2005.
- Хантингтон, С. Третья волна. Демократизация в конце XX века : пер. с англ. / С. Хантингтон. – М., 2003.
- Хилько, М. Політична культура населення України: аналіз розвитку громадянських якостей / М. Хилько // Політичний менеджмент. – 2007. – № 1. –С 115–126
- Холод, В. В. Політологія : підручник / В. В. Холод. – Суми, 2006.
- Холод, О, М. ЗМІ та імідж політиків / О. М. Холод. – К., 2004.
- Челлен, Р. О политической науке, ее соотношении с другими отраслями знания и об изучении политического пространства / Р. О. Челлен // Полис: политические исследования. – 2005. – № 2. – С. 115–126.
- Чиркин, В. Е. Современное государство / В. Е. Чиркин. – М., 2001.
- Щербинина, Н. Г. Теории политического лидерства : учеб. Пособие / Н. Г. Щербинина. – М, 2004.
- Юрченко, Н. Феномен политического лидерства / Н. Юрченко // Политический менеджмент – 2004 – №1. – С. 63–74.

Упорядники:

Галь Богдан Олександрович
Єгорова Олена Віталіївна
Зенкін Михайло Васильович
Колісник Дмитро Вікторович
Поух Анатолій Володимирович

**МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС З
ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТОЛОГІЯ»**

для студентів інституту заочно навчання

Друкується у редакційній обробці упорядників

Комп'ютерна верстка – М.В. Зенкін

Підписано до друку   г. Формат 30x42/4.
Папір офсет. Ризографія. Умовн. друк. арк.   .
Обліково-видав. арк.   . Тираж 100 прим. Замовл. №

Державний ВНЗ «Національний гірничий університет
490005, м. Дніпропетровськ, просп. Карла Маркса, 19.